BRIEFING
European Commission initiative in preparation

European Parliament

European democracy shield

This European Parliamentary Research Service paper aims to inform Members on issues related to a forthcoming Commission initiative. It highlights the main choices which may shape the initiative and which Members may wish to explore ahead of formal Commission adoption. Based on documentary and other sources, it reflects the information available at the time of writing.

For further information on this topic, Members and staff of the European Parliament may contact the author.

ISSUES AT STAKE

- Increasing **strategic and systemic attacks on European democracy** and fundamental values reflect growing pressures on democracy as a system across the world. In addition to threats from traditional authoritarian adversaries, **risks in the digital realm** are growing.
- The proposed European democracy shield aims to **counter foreign information manipulation and interference**, preserve **fairness and integrity of elections**, support **independent media and journalists** as well as protect civil society.
- Moreover, EU digital regulation put in place in recent years to protect citizens is facing increasingly **organised challenges from big corporate players**, which are also picking up growing support from political actors outside as well as inside the EU.
- This challenges the **strategically important enforcement of the EU's digital regulation** – initially a key dimension of the initiative – while at the same time reducing the number of democratic allies on which the EU can rely for support.
- The outgoing Polish EU Presidency placed the defence of democracy and the fight against disinformation under a broad security umbrella, emphasising the role of civil society in building resilience. The incoming Danish Presidency further builds on the EU's **whole-of-society approach** with an explicit focus on the role of media and culture for democratic resilience.
- The European Parliament's **special committee on the European Democracy Shield** (EUDS), which was set up in December 2024, is playing an active and visible role in providing input to the Commission, further building on previous work. As the only directly elected institution – representing all political groups – the outcome of the work of Parliament's EUDS carries special **democratic legitimacy** of strategic importance for the future of European democracy and, by extension, for the European project.

Developments and insights – European Commission

In May 2024, in the run-up to the European elections, Ursula von der Leyen introduced the idea of a 'European Democracy Shield' to protect EU democracy and values against foreign interference and manipulation. In her political guidelines presented to the European Parliament on 18 July 2024, von der Leyen further elaborated on the announced European democracy shield, which should include countering foreign information manipulation and interference (FIMI) online; boosting societal resilience and preparedness; a European network of fact-checkers; stepping up digital enforcement; addressing deepfakes; and preserving and promoting free speech.

Author: Naja Bentzen

PE 775.835 – June 2025

Von der Leyen's speech to Parliament promised to 'take into account recommendations from the ... special committees on foreign interference' (INGE and ING2), arguing for a 'dedicated [EU] structure for countering foreign information manipulation and interference' (FIMI). This echoes INGE and ING2 calls for a European centre for information integrity to facilitate cooperation in the fight against FIMI.

Responsibility for the democracy shield lies with Commissioner for Democracy, Justice, the Rule of Law and Consumer Protection, Michael McGrath. As reflected in his mission letter, he aims to:

- put in place a new European democracy shield, including to **combat disinformation, foreign information manipulation and interference** (FIMI),
- **preserve the fairness and integrity of elections**, and protect political candidates,
- implement and put forward proposals to further **support and protect independent media and journalists**,
- build a **civil society platform** to strengthen regular civil dialogue and protect civil society, activists and human rights defenders.

On 27 May 2025, the Commission launched a €5 million call for proposals to support the growth of a European network of fact-checkers, in line with the Commission's political guidelines.

McGrath reports to the Commissioner for Tech Sovereignty, Security and Democracy, Vice-President Henna Virkkunen, who is tasked with the rapid enforcement of the EU's digital regulations, and for addressing 'increasingly complex security threats', including in the digital realm, such as hybrid and cyber threats, attacks on critical infrastructure, foreign information manipulation and interference, as well as the weaponisation of people and all types of policies.

Reflecting the focus on horizontal coordination of certain of the 2024-2029 Commission's priorities, a Commissioners' project group on democracy was set up on 7 January 2025. It includes seven Commissioners, chaired by McGrath, to coordinate across portfolios. The Commission's 2025 work programme, published on 11 February 2025 highlights the 'evolving nature of threats to our democracy and electoral processes, and pledges to step up its engagement to support, protect and empower civil society.

The Commission will take recommendations from the European Parliament (see below) into account in its related communication, initially planned for Q3 2025, but widely expected to be postponed.

The **European External Action Service (EEAS)** has spearheaded EU efforts to counter disinformation from Russia since 2015, in line with a mandate from the European Council. The EEAS is working with the Commission and the Member States to expand and fine-tune the EU Toolbox to tackle FIMI. The first East StratCom Task Force was later complemented by new task forces covering the EU's southern neighbourhood, the Western Balkans, China, sub-Saharan Africa, and military and civilian missions under the common security and defence policy. The EEAS also leads the work to build an information-sharing and analysis centre (FIMI ISAC), a platform to facilitate the sharing of experience, knowledge, analysis and information between stakeholders, including civil society.

Strategic communications are central to the work, as well as support for independent media and awareness-raising, notably under the EUvsDisinfo brand. This includes a database of more than 19 000 documented disinformation cases (at the time of writing). In addition, a rapid alert system (RAS) facilitates cooperation with other EU institutions and Member States on FIMI. While the focus on countering FIMI featured prominently in von der Leyen's political guidelines, the work programme is more subtle. The work to counter FIMI is mentioned implicitly in the mission letter to High Representative/Vice-President Kaja Kallas, under efforts to counter hybrid threats and attacks.

Why is a European democracy shield important?

EU democracy and values, as outlined in Article 2 of the Treaty on European Union (TEU), are facing significant pressure, not least in the information space. This is echoed in concern among EU citizens about foreign interference in democratic systems; 81 % of respondents to a 2023 Eurobarometer survey saw foreign interference in democracies as a serious problem, and many expressed concern about the impact of disinformation, hybrid attacks and covert foreign influence on elections. This echoes a global trend of democratic decline in the face of growing political repression, disinformation, electoral disputes, and rising authoritarianism.

The 2024 report by former Finnish President Sauli Niinistö, Safer Together, highlighted the necessity of a rapid and agile response to 'brazen hybrid campaigns', including increasingly sophisticated FIMI that is further accelerated by new technological opportunities. He underlined that 'ensuring rapid, agile, and decisive decision-making at the political level will be an essential catalyst for a genuine whole-of-society and whole-of-government approach to comprehensive preparedness'.

Figure 1 – Share of world population living in democracies

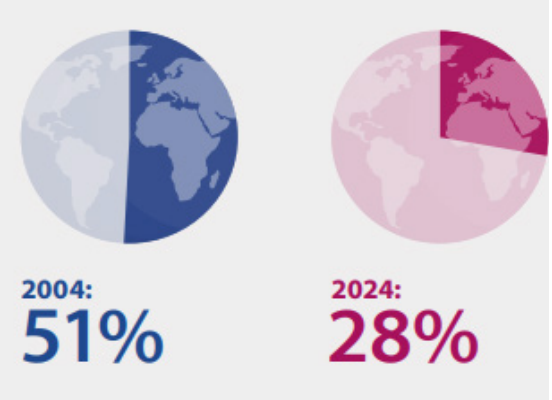

Source: Nord, M., Altman, D., Angiolillo, F., Fernandes, T., Good God, A., and Lindberg, S., Democracy Report 2025: 25 Years of Autocratization – Democracy Trumped? University of Gothenberg, V-Dem Institute.

Systemic and strategic challenges to EU democracy and values – and the information space that underpins it – come from various actors, including foreign authoritarian state actors such as Russia and China that engage in foreign information manipulation and interference (FIMI). At the time of the 2024 European elections alone, 42 Russian FIMI cases were documented by the EEAS. The situation in Romania, the first EU Member State to cancel an election due to information manipulation on social media, further highlights the difficult balance between protecting electoral processes against interference without restricting freedom of expression. The recent US trajectory away from advancing democracy and human rights (the anchor of transatlantic ties since World War II), while attacking the EU's rights-driven digital regulatory model (see A. Bradford, *The Brussels Effect: How the European Union Rules the World*, Oxford University Press, 2019) adds another layer of complexity to the EU's efforts to defend its democracy and its values.

In response to the pressures on its democracy and values in the information space, the EU has developed a growing set of non-legislative and legislative instruments:

- 2023 defence of democracy package, building on the 2020 European democracy action plan;
- EU Hybrid Toolbox;
- FIMI toolbox;
- Rapid Alert System (RAS) as a secure platform for information-sharing on FIMI;
- Digital Services Act (DSA) regulation of online platforms and search engines, including strengthened code of practice (set to become a Code of Conduct in July 2025);
- work by the European Digital Media Observatory (EDMO) with its 14 regional hubs;
- Artificial Intelligence Act with its risk-based approach to regulating AI, including generative AI-facilitated information manipulation such as deepfakes;
- European Media Freedom Act,
- Regulation on Transparency and Targeting of Political Advertising;
- Anti-SLAPP (strategic lawsuits against public participation) Directive.

Enforcement of the EU's digital regulation is key to protecting EU democracy and citizens against FIMI in the digital realm. The EU's information ecosystem is underpinned by very large online platforms and search engines (VLOPSEs), many of which are either US or China-based, with over 45 million EU users. The EU's strategic vulnerability in the digital realm has been further highlighted by increasingly confrontational US administration rhetoric, where tech industry talking points about EU 'censorship' (repeated by Vice-President Vance in Munich in February 2025) were translated into US executive diplomacy action in the US Secretary of State's 28 May 2025 statement, in which he announced a new visa restriction policy applying to 'foreign nationals who are responsible for censorship of protected expression in the United States'.

Position of the Council of the EU

The Polish Presidency finalised conclusions on strengthening EU democratic resilience at the General Affairs Council (GAC) of 27 May 2025, providing the Council's input to the Commission's European democracy shield initiative. **Supported by 25 delegations**, unanimity could not be reached. The document invited the Commission and the High Representative to boost **safeguarding information integrity and countering FIMI campaigns**; underlined the key role of **preparedness and crisis response capacities** in democratic resilience frameworks; and the right of **freedom of expression and access to information**. The conclusions highlight the whole-of-society approach, and underline the crucial role of civil society organisations and for funding to strengthen democratic resilience. The presidency conclusions also underscored the need to **enhance citizens' participation** in decision-making processes.

Member State positions and interested parties' opinions

Given the early stage of the planned European democracy shield, Member States' positions are still evolving. The broad nature of the initiative leaves flexibility to focus on aspects that align with existing priorities. Geography and historical exposure to FIMI play a key role, as well as traditional alliances and historical, recent or ongoing security challenges and domestic debate. Criticisms of EU digital regulation appear most prominent from governments and high-profile think-tanks in Member States currently under pressure to comply with EU fundamental rights and values, as reflected in the lack of consensus for the 27 May Council conclusions. The multifaceted nature of the challenges related to FIMI is mirrored in differing national structural approaches, with responsibilities placed under different ministries, posing challenges to practical and operational coordination. This, in addition to a perceived increasing need for interinstitutional cooperation, has sparked calls for better cooperation and coordination, building on the RAS.

France set up an agency to combat foreign information manipulation – VIGINUM – in 2021 to protect democracy and electoral debate. Von der Leyen's political guidelines singled out VIGINUM as a model for a potential EU structure, alongside the Swedish Psychological Defence Agency (see below). VIGINUM works to identify and expose foreign, covert networks attempting to influence public debate. The agency reports to the French Prime Minister, within the General Secretariat for Defence and National Security (SGDSN) at the heart of the executive chain of command and coordination on security threats. VIGINUM collaborates with and advises the Europe, foreign affairs, interior and armed forces ministries. France plays an active role in multilateral and international cooperation, e.g. by co-chairing the DIS/MIS Information Resource Hub of the OECD, with the US.

Sweden's Psychological Defence Agency is a state agency. Established in 2022, its mission is coordination and development of activities related to Sweden's psychological defence, specifically external information influence directed at Sweden with the aim of harming Swedish interests, while safeguarding freedom of expression and an open and democratic society. The agency supports government bodies, municipalities, regions, companies and organisations to boost resilience. The Director General is responsible to the government for operations and ensuring they are conducted effectively and in accordance with applicable law and EU obligations. The government appoints the agency's Advisory Board, to ensure transparency in the operations and advises the Director General.

Poland, whose presidency coincided with the beginning of the second Trump administration, placed 'resilience of democracy to curb polarisation and radicalisation' among its priorities under the broader security umbrella. Reflecting the EU's cross-cutting whole-of-society approach, this included long-term efforts on civic education and strengthening civil society. Poland established a Council for Resilience by foreign minister's order in December 2024. Composed of 22 experts (recommended by NGOs and universities) from various backgrounds, the Council has been operational since April 2025. It works as a platform for cooperation between government, universities, local government, civil society organisations, and business. It aims to build societal resilience against international disinformation and develop recommendations on countermeasures.

Denmark, whose EU presidency coincides with its membership of the 2025-2026 UN Security Council, as well as chairing the Arctic Council from 2025 to 2027, has maintained a broad, multistakeholder focus on healthy information ecosystems as part of the country's tech diplomacy. The July-December 2025 Danish EU Presidency will continue to implement the EU's Preparedness Union Strategy, in line with the Niinistö report. Emphasising the broader societal role of culture for democratic values and resilience, the Presidency will encourage further work on the media aspects of a European Democracy Shield. In addition to free, pluralistic, and reliable media, the efforts to protect democracies from disinformation and foreign interference also include promoting digital literacy and regulating tech giants to ensure that they take responsibility. Denmark aims to facilitate a discussion on updating EU regulatory frameworks, such as the Audiovisual Media Services Directive, and to secure Council conclusions on advancing the EU's International Digital Strategy. A conference on information integrity is scheduled in Copenhagen for November.

The Commission's **public consultation on the European democracy shield**, which concluded on 26 May 2025, produced many contributions. Specific proposals included:

The **European Broadcasting Union** (EBU) proposed combining top-quality media content with technological innovation to boost media resilience and reduce dependence on outside technology and infrastructure, highlighting the example of A European Perspective.

The **European Federation of Journalists (EFJ)** called for journalism to be seen as **critical infrastructure**, and for strategies to avoid 'news deserts' with scarce access to (local) news.

The **European Partnership for Democracy** (EPD), with 66 signatories including the African Digital Democracy Observatory (ADDO) and the African Fact-Checking Alliance (AFCA), called for safe-harbour protections for researchers examining online platforms and AI in the public interest. It also proposed investing in alternative online platform models to reduce disinformation and polarisation, and to **extend protections externally** to include candidate countries.

A joint position signed by **European and international organisations** including the European Civic Forum, Transparency International EU, Balkan Civil Society Development Network (BCSDN), Association of Ukrainian Civic Initiatives, and others, called for the next EU long-term budget (post-2027) to boost finance for the Citizens, Equality, Rights and Values (CERV) programme.

The **European Fact-Checking Standards Network** (EFCSN) proposed an **Information Integrity Investment Fund (I3F),** to facilitate a coordinated funding strategy with robust governance mechanisms to support fact-checkers and enhance information integrity.

International IDEA recommended creating a temporary **European support hub to protect information integrity** during elections, including tracking and monitoring social media campaigning.

Role and position of the European Parliament

Parliament voted to set up a special Committee on the European Democracy Shield (EUDS), chaired by Nathalie Loiseau (Renew, France), on 18 December 2024. This allowed Parliament to start its work before the Commission's work programme was published, building on work by previous special committees on foreign interference (see box below). In line with Rule 213 of Parliament's Rules of Procedure, the term of the EUDS is limited to 12 months, unless Parliament extends it.

Role of previous special committees on foreign interference

The 2020 creation of the first Special Committee on Foreign Interference in all Democratic Processes in the EU, including Disinformation (INGE) helped increase EU focus on FIMI. When its mandate expired in 2022, Parliament created a successor, ING2, operating until 2023. In resolutions adopted in March 2022 and June 2023 respectively, Members called for a common EU strategy to tackle foreign interference and disinformation. As well as calling for support for independent media, fact checkers and researchers, Members proposed considering the creation a European centre for **information integrity** as a knowledge hub to facilitate and foster operational exchange between Member States, EU institutions and EU agencies.

In line with its mandate, EUDS will examine Commission and EEAS action to combat FIMI, and propose tangible solutions to strengthen EU resilience to hybrid threats and attacks and improve the EU's legal and institutional framework. The committee's early creation means it is well positioned to play a proactive role in driving the debate, involving other committees (e.g. Committee on the Internal Market and Consumer Protection (IMCO) and the Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs (LIBE)), and with the Commission and EEAS, in addition to a wide spectrum of experts and stakeholders, including civil society organisations and media watchdogs. EUDS debates reflect the entire political spectrum represented in Parliament, and global fault lines around threats to democracy and fundamental rights, including freedom of expression, come to the fore in meetings.

An EUDS working document, published on 29 April 2025, called to boost independent media and civil society, defence against cyber and hybrid threats, and to add an external dimension to the European democracy shield, including by helping EU neighbours, particularly candidate countries, in their efforts to counter FIMI. It also proposed the creation of a new independent EU-level structure, in line with recommendations by the previous INGE and ING2 committees; a centre of excellence for fighting FIMI that builds on existing work by the Commission, the EEAS and Parliament. The idea was also included in Parliament's 2 April 2025 resolution on the implementation of the common security and defence policy. The EUDS rapporteur will continue to work on an own-initiative report (INI) with findings, policy proposals and recommendations, set to be presented in committee in September 2025. The Commission is expected to take Parliament's recommendations into account in its related communication initially planned for Q3 2025. The committee is set to vote on the report in November 2025, with the final vote in plenary expected in January 2026.

On 7 May 2025, Parliament adopted a resolution on a revamped long-term budget for the Union in a changing world, which underscored the need for continued Union budget support for initiatives related to the European democracy shield. Members stressed the fundamental importance of a free, independent and pluralistic media for Europe's resilience, 'safeguarding not only the free flow of information but also a democratic mindset, critical thinking and informed decision-making'. Parliament also underlined the importance of 'investment in independent and investigative journalism, fact-checking initiatives, digital and media literacy and critical thinking to safeguard against disinformation, foreign information manipulation and electoral interference as part of the European Democracy Shield initiative and therefore to guarantee democratic resilience'.

DISCLAIMER AND COPYRIGHT

This document is prepared for, and addressed to, the Members and staff of the European Parliament as background material to assist them in their parliamentary work. The content of the document is the sole responsibility of its author(s) and any opinions expressed herein should not be taken to represent an official position of the Parliament.
Reproduction and translation for non-commercial purposes are authorised, provided the source is acknowledged and the European Parliament is given prior notice and sent a copy.
© European Union, 2025.
eprs@ep.europa.eu (contact)
https://eprs.in.ep.europa.eu (intranet)
www.europarl.europa.eu/thinktank (internet)
http://epthinktank.eu (blog)

European Parliament

Europees democratieschild

Dit document van de Onderzoeksdienst van het Europees Parlement is bedoeld om de leden te informeren over kwesties met betrekking tot een aankomend Commissie-initiatief. Het belicht de belangrijkste keuzes die het initiatief mogelijk vormgeven en die de leden mogelijk willen onderzoeken vóór de formele goedkeuring door de Commissie. Het document is gebaseerd op documentaire en andere bronnen en weerspiegelt de informatie die beschikbaar was op het moment van schrijven.

Voor meer informatie over dit onderwerp kunnen leden en medewerkers van het Europees Parlement contact opnemen met de auteur.

KWESTIES OP HET SPEL

- Toenemende **strategische en systemische aanvallen op de Europese democratie** en fundamentele waarden weerspiegelen de groeiende druk op de democratie als systeem wereldwijd. Naast de dreiging van traditionele autoritaire tegenstanders nemen ook **de risico's in de digitale wereld** toe.
- Het voorgestelde Europese democratieschild is gericht op het **tegengaan van manipulatie en inmenging van buitenlandse informatie,** het behouden van **de eerlijkheid en integriteit van verkiezingen,** het ondersteunen van **onafhankelijke media en journalisten** en het beschermen van het maatschappelijk middenveld.
- Bovendien krijgt de digitale regelgeving van de EU die de afgelopen jaren is ingevoerd om burgers te beschermen, te maken met steeds meer **georganiseerde uitdagingen van grote zakelijke spelers,** die ook steeds meer steun krijgen van politieke actoren binnen en buiten de EU.
- Dit vormt een bedreiging voor de **strategisch belangrijke handhaving van de digitale regelgeving van de EU** – in eerste instantie een sleuteldimensie van het initiatief – en vermindert tegelijkertijd het aantal democratische bondgenoten waarop de EU kan rekenen voor steun.
- Het aftredende Poolse EU-voorzitterschap plaatste de verdediging van democratie en de strijd tegen desinformatie onder een brede veiligheidsparaplu, waarbij de rol van het maatschappelijk middenveld bij het opbouwen van veerkracht werd benadrukt. Het aankomende Deense voorzitterschap bouwt voort op de **maatschappelijke aanpak** van de EU , met een expliciete focus op de rol van media en cultuur voor democratische veerkracht.
- De **speciale commissie van het Europees Parlement voor het Europees Democratieschild** (EUDS), die in december 2024 werd opgericht, speelt een actieve en zichtbare rol in het leveren van input aan de Commissie, voortbouwend op eerder werk. Als enige rechtstreeks gekozen instelling – die alle politieke fracties vertegenwoordigt – heeft de uitkomst van het werk van de EUDS van het Parlement een bijzondere impact.
  democratische legitimiteit is van strategisch belang voor de toekomst van de Europese democratie en, bij uitbreiding, voor het Europese project.

Ontwikkelingen en inzichten – Europese Commissie

In mei 2024, in de aanloop naar de Europese verkiezingen, introduceerde Ursula von der Leyen het idee van een 'Europees Democratisch Schild' om de democratie en waarden van de EU te beschermen tegen buitenlandse inmenging en manipulatie. In haar politieke richtlijnen In een presentatie aan het Europees Parlement op 18 juli 2024 ging von der Leyen verder in op het aangekondigde Europese democratieschild, dat onder meer de bestrijding van manipulatie en inmenging van buitenlandse informatie (FIMI) online moet omvatten;
maatschappelijke veerkracht en paraatheid; een Europees netwerk van factcheckers; het versterken van de digitale handhaving; het aanpakken van deepfakes; en het behoud en de bevordering van de vrijheid van meningsuiting.

Auteur: Naja Bentzen

De toespraak van Von der Leyen aan het Parlement beloofde 'rekening te houden met de aanbevelingen van de ... speciale commissies voor buitenlandse inmenging' (INGE en ING2), en pleitte voor een 'speciale [EU-]structuur ter bestrijding van manipulatie en inmenging van buitenlandse informatie' (FIMI). Dit sluit aan bij INGE en ING2.
roept op tot een Europees centrum voor informatie-integriteit om de samenwerking in de strijd tegen FIMI te vergemakkelijken.

De verantwoordelijkheid voor het democratieschild ligt bij commissaris voor Democratie, Justitie, Rechtsstaat en Consumentenbescherming, Michael McGrath. Zoals vermeld in zijn missiebrief, Hij streeft ernaar om:

- een nieuw Europees democratisch schild in het leven roepen, onder meer om **desinformatie te bestrijden, manipulatie en inmenging van buitenlandse informatie** (FIMI), • **het behoud van de eerlijkheid en integriteit van verkiezingen** en het beschermen van politieke kandidaten,
- voorstellen uitvoeren en indienen om **onafhankelijke media en journalisten verder te ondersteunen en te beschermen,** • een **platform voor het maatschappelijk middenveld** opbouwen om de regelmatige burgerdialoog te versterken en de burgerbevolking te beschermen samenleving, activisten en verdedigers van de mensenrechten.

Op 27 mei 2025 lanceerde de Commissie een oproep tot het indienen van voorstellen ter waarde van € 5 miljoen om de groei van een Europees netwerk van factcheckers te ondersteunen, in overeenstemming met de politieke richtsnoeren van de Commissie.

McGrath rapporteert aan de Commissaris voor Tech-soevereiniteit, Veiligheid en Democratie, Vice-President Henna Virkkunen, die de taak heeft met de snelle handhaving van de digitale regelgeving van de EU, en voor het aanpakken van 'steeds complexere veiligheidsdreigingen', ook in het digitale domein, zoals
hybride en cyberdreigingen, aanvallen op kritieke infrastructuur, manipulatie en inmenging van buitenlandse informatie, en het inzetten van wapens voor mensen en allerlei soorten beleid.

Als weerspiegeling van de nadruk op horizontale coördinatie van bepaalde prioriteiten van de Commissie voor 2024-2029, is er een projectgroep van commissarissen opgericht De commissie voor democratie werd opgericht op 7 januari 2025. De commissie bestaat uit zeven commissarissen, onder voorzitterschap van McGrath, die de verschillende portefeuilles coördineren. Het werkprogramma van de commissie voor 2025 , In het rapport van 11 februari 2025 wordt de nadruk gelegd op de 'veranderende aard van bedreigingen voor onze democratie en verkiezingsprocessen' en wordt beloofd de inzet te vergroten om het maatschappelijk middenveld te ondersteunen, beschermen en versterken.

De Commissie zal in haar desbetreffende mededeling, die aanvankelijk gepland was voor het derde kwartaal van 2025, rekening houden met de aanbevelingen van het Europees Parlement (zie hieronder). maar er werd algemeen verwacht dat dit zou worden uitgesteld.

De **Europese Dienst voor extern optreden (EDEO)** heeft sinds 2015 het voortouw genomen in de inspanningen van de EU om desinformatie uit Rusland tegen te gaan, in overeenstemming met een mandaat van de Europese Raad. De EDEO werkt samen met de Commissie en de lidstaten aan de uitbreiding en verfijning van de EU Toolbox om FIMI aan te pakken. De eerste East StratCom Task Force werd later aangevuld met nieuwe taskforces die de zuidelijke buurlanden van de EU, de Westelijke Balkan, China, Sub-Sahara Afrika en militaire en civiele missies in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid bestrijken. De EDEO leidt ook de werkzaamheden voor de oprichting van een informatie-uitwisselings- en analysecentrum (FIMI ISAC), een platform om de uitwisseling van ervaring, kennis, analyses en informatie tussen belanghebbenden, waaronder het maatschappelijk middenveld, te vergemakkelijken.

Strategische communicatie staat centraal in het werk, evenals ondersteuning van onafhankelijke media en bewustmaking, met name onder het merk EUvsDisinfo. Dit omvat een database. van meer dan 19.000 gedocumenteerde gevallen van desinformatie (op het moment van schrijven). Daarnaast vergemakkelijkt een systeem voor snelle waarschuwingen (RAS) de samenwerking met andere EU-instellingen en lidstaten op het gebied van FIMI. Hoewel de focus op het bestrijden van FIMI prominent aanwezig was in de politieke richtsnoeren van Von der Leyen, is het werkprogramma
is subtieler. De werkzaamheden om FIMI tegen te gaan worden impliciet genoemd in de missiebrief. aan hoge vertegenwoordiger/ vicevoorzitter Kaja Kallas, in het kader van de inspanningen om hybride bedreigingen en aanvallen tegen te gaan.

Waarom is een Europees democratieschild belangrijk?

EU-democratie en waarden, zoals uiteengezet in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), staan onder aanzienlijke druk, met name op het gebied van informatie. Dit wordt weerspiegeld in de bezorgdheid onder EU-burgers over buitenlandse inmenging in democratische systemen; 81% van de respondenten van een Eurobarometer -enquête uit 2023 zagen buitenlandse inmenging in democratieën als een ernstig probleem en velen uitten hun bezorgdheid over de impact van desinformatie, hybride aanvallen en geheime buitenlandse invloed op verkiezingen. Dit sluit aan bij een wereldwijde trend. van democratische achteruitgang in een tijd waarin er sprake is van toenemende politieke repressie, desinformatie, verkiezingsgeschillen en toenemend autoritarisme.

Het rapport uit 2024 van de voormalige Finse president Sauli Niinistö, Safer Together, benadrukte de noodzaak van een snelle en wendbare reactie op 'onbeschaamde hybride campagnes', waaronder steeds geavanceerdere FIMI, die verder wordt versneld door nieuwe technologische mogelijkheden. Hij onderstreepte dat 'het garanderen van snelle, wendbare en daadkrachtige besluitvorming op politiek niveau een essentiële katalysator zal zijn voor een daadwerkelijke, maatschappijbrede en overheidsbrede aanpak van alomvattende paraatheid'.

Figuur 1 – Aandeel van de wereldbevolking dat in democratieën leeft

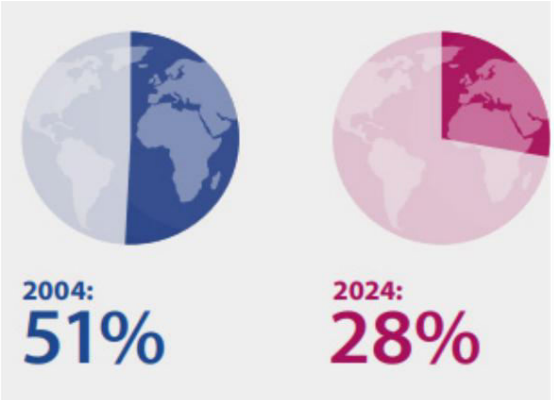

Bron: Nord, M., Altman, D., Angiolillo, F., Fernandes, T., Good God, A., en Lindberg, S., Democracy Report 2025: 25 jaar autocratisering – democratie overtroefd?

Universiteit van Göteborg, V-Dem Instituut.

Systematische en strategische uitdagingen voor de democratie en waarden van de EU – en de informatieruimte die daaraan ten grondslag ligt – komen van diverse actoren, waaronder buitenlandse autoritaire overheidsactoren zoals Rusland en China die zich bezighouden met buitenlandse informatiemanipulatie en -inmenging (FIMI). Alleen al ten tijde van de Europese verkiezingen van 2024 werden door de EDEO 42 Russische FIMI-gevallen gedocumenteerd. De situatie in Roemenië, de eerste EU-lidstaat die een verkiezing annuleerde vanwege informatiemanipulatie op sociale media, onderstreept de moeilijke balans tussen het beschermen van verkiezingsprocessen tegen inmenging en het beperken van de vrijheid van meningsuiting. De recente ontwikkelingen in de VS weg van het bevorderen van democratie en mensenrechten (het anker van de transatlantische banden) sinds de Tweede Wereldoorlog) en tegelijkertijd het op rechten gebaseerde digitale regelgevingsmodel van de EU aanvallen (zie A. Bradford, *The Brussels Effect: How the European Union Rules the World,* Oxford University Press, 2019), voegt een extra laag complexiteit toe aan de inspanningen van de EU om haar democratie en waarden te verdedigen.

Als reactie op de druk op haar democratie en waarden in de informatieruimte heeft de EU een groeiend aantal niet-wetgevende en wetgevende instrumenten ontwikkeld: • het pakket voor de verdediging van de democratie uit 2023, voortbouwend op de Europese democratie van 2020 actieplan; • EU Hybrid Toolbox; • FIMI-toolbox; • Rapid Alert System (RAS) als een veilig platform voor informatie-uitwisseling over FIMI; • Digital Services Act (DSA) regulering van onlineplatforms en zoekmachines, inclusief een versterkte gedragscode (die binnenkort een gedragscode zal worden) in juli 2025); • werk van het European Digital Media Observatory (EDMO) met zijn 14 regionale hubs; • Wet op kunstmatige intelligentie met zijn op risico's gebaseerde aanpak voor het reguleren van AI, inclusief generatieve AI-ondersteunde informatiemanipulatie zoals deepfakes;
• Europese Mediavrijheidswet, • Verordening inzake transparantie en targeting van politieke advertenties; • Anti-SLAPP (strategische rechtszaken tegen inspraak van het publiek) Richtlijn.

Handhaving van de digitale regelgeving van de EU is essentieel voor de bescherming van de democratie en burgers van de EU tegen FIMI in de digitale wereld. Het informatie-ecosysteem van de EU wordt ondersteund door zeer grote onlineplatforms en zoekmachines (VLOPSE's), waarvan er veel in de VS of China gevestigd zijn, met meer dan 45 miljoen EU-gebruikers. De strategische kwetsbaarheid van de EU in de digitale wereld wordt verder benadrukt door de steeds confronterendere retoriek van de Amerikaanse regering, waar de tech-industrie de discussiepunten aanhaalt. over EU-'censuur' (herhaald door vicevoorzitter Vance in München in februari 2025) werden vertaald in de Amerikaanse uitvoerende diplomatieke actie in de verklaring van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken van 28 mei 2025, waarin hij een nieuw visumbeperkingsbeleid aankondigde dat van toepassing is op 'buitenlanders die verantwoordelijk zijn voor censuur op beschermde meningsuiting in de Verenigde Staten'.

Standpunt van de Raad van de EU

Het Poolse voorzitterschap heeft conclusies afgerond over het versterken van de democratische veerkracht van de EU tijdens de Raad Algemene Zaken (RAZ) van 27 mei 2025, waarin de Raad input leverde voor het initiatief van de Commissie voor een Europees Democratie Schild. **Het werd gesteund door 25 delegaties, maar** unanimiteit kon niet worden bereikt. Het document nodigde de Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger uit om **de bescherming van informatie-integriteit te versterken en FIMI-campagnes tegen te gaan;** onderstreepte de sleutelrol van **paraatheid en crisisresponscapaciteit** in kaders voor democratische veerkracht; en het recht op **vrijheid van meningsuiting en toegang tot informatie.** De conclusies benadrukken de samenlevingsbrede aanpak en onderstrepen de cruciale rol van maatschappelijke organisaties en financiering om democratische veerkracht te versterken. De conclusies van het voorzitterschap onderstreepten ook de noodzaak om de **participatie van burgers te vergroten .**
in besluitvormingsprocessen.

Standpunten van de lidstaten en meningen van belanghebbenden

Gezien de vroege fase van het geplande Europees Democratisch Schild, zijn de standpunten van de lidstaten nog in ontwikkeling. De brede aard van het initiatief biedt flexibiliteit om te focussen op aspecten die aansluiten bij bestaande prioriteiten. Geografie en historische blootstelling aan FIMI spelen een belangrijke rol, evenals traditionele allianties en historische, recente of aanhoudende veiligheidsuitdagingen en binnenlands debat. Kritiek op de digitale regelgeving van de EU komt het meest prominent van regeringen en vooraanstaande denktanks in lidstaten die momenteel onder druk staan. om te voldoen aan de fundamentele rechten en waarden van de EU, zoals blijkt uit het gebrek aan consensus over de conclusies van de Raad van 27 mei. De veelzijdige aard van de uitdagingen
De FIMI-gerelateerde aspecten worden weerspiegeld in verschillende nationale structurele benaderingen, waarbij verantwoordelijkheden bij verschillende ministeries liggen, wat uitdagingen oplevert voor de praktische en operationele coördinatie. Dit, naast een waargenomen toenemende behoefte aan interinstitutionele samenwerking, heeft geleid tot oproepen voor betere samenwerking en coördinatie, voortbouwend op de RAS.

Frankrijk heeft een agentschap opgericht om manipulatie van buitenlandse informatie te bestrijden – VIGINUM – in 2021 om de democratie en het verkiezingsdebat te beschermen. Von der Leyens politieke richtlijnen noemden VIGINUM als model voor een potentiële EU-structuur, naast het Zweedse Agentschap voor Psychologische Defensie (zie hieronder). VIGINUM werkt aan het identificeren en ontmaskeren van buitenlandse, geheime netwerken die het publieke debat proberen te beïnvloeden. Het agentschap rapporteert aan de Franse premier, binnen het Secretariaat-Generaal voor Defensie en Nationale Veiligheid (SGDSN), dat centraal staat in de uitvoerende commandostructuur en coördinatie inzake veiligheidsdreigingen. VIGINUM werkt samen met en adviseert de ministeries van Europa, Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken en Defensie. Frankrijk speelt een actieve rol in multilaterale en internationale samenwerking, bijvoorbeeld door medevoorzitter te zijn van de DIS/MIS Information Resource Hub. van de OESO, met de VS.

Zweedse Psychologische Defensie Agentschap is een overheidsinstantie. Opgericht in 2022, De missie van het agentschap is de coördinatie en ontwikkeling van activiteiten met betrekking tot de psychologische verdediging van Zweden, met name de beïnvloeding van externe informatie gericht op Zweden met als doel de Zweedse belangen te schaden, terwijl de vrijheid van meningsuiting en een open en democratische samenleving worden gewaarborgd. Het agentschap ondersteunt overheidsinstanties, gemeenten, regio's, bedrijven en organisaties om de veerkracht te vergroten. De directeur-generaal is verantwoordelijk tegenover de regering voor de operationele activiteiten en zorgt ervoor dat deze effectief en in overeenstemming met de toepasselijke wetgeving en EU-verplichtingen worden uitgevoerd. De regering benoemt de adviesraad van het agentschap om transparantie in de operationele activiteiten te waarborgen en adviseert de directeur

Polen, wiens presidentschap viel samen met het begin van de tweede Trump-regering en plaatste 'de veerkracht van de democratie om polarisatie en radicalisering tegen te gaan' onder de prioriteiten binnen de bredere veiligheidsparaplu. Dit weerspiegelt de brede, maatschappijbrede aanpak van de EU.
omvatte langetermijninspanningen op het gebied van burgerschapseducatie en het versterken van het maatschappelijk middenveld. Polen richtte een Raad voor Veerkracht op op bevel van de minister van Buitenlandse Zaken in december 2024. Bestaande uit 22 deskundigen (aanbevolen door NGO's en universiteiten) uit verschillende achtergronden, is de Raad
Operationeel sinds april 2025. Het fungeert als platform voor samenwerking tussen de overheid, universiteiten, lokale overheden, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Het doel is om de maatschappelijke weerbaarheid tegen internationale desinformatie te vergroten en aanbevelingen te doen voor tegenmaatregelen.

Denemarken, wiens EU-voorzitterschap samenvalt met zijn lidmaatschap van de VN- Veiligheidsraad 2025-2026, en tevens voorzitter van de Arctische Raad van 2025 tot 2027 heeft het land een brede, multistakeholdergerichte focus op gezonde informatie-ecosystemen behouden als onderdeel van de technologische diplomatie van het land.
Het Deense EU-voorzitterschap van juli-december 2025 zal de strategie van de EU voor paraatheid van de Unie blijven implementeren, in overeenstemming met het Niinistö-rapport. Het voorzitterschap zal, met de nadruk op de bredere maatschappelijke rol van cultuur voor democratische waarden en veerkracht, verdere werkzaamheden aanmoedigen met betrekking tot de mediaaspecten van een Europees Democratieschild. Naast vrije, pluralistische en betrouwbare media omvatten de inspanningen om democratieën te beschermen tegen desinformatie en buitenlandse inmenging ook het bevorderen van digitale geletterdheid en het reguleren van techgiganten om ervoor te zorgen dat zij hun verantwoordelijkheid nemen. Denemarken streeft ernaar een discussie te faciliteren over de actualisering van de EU-regelgevingskaders, zoals de richtlijn audiovisuele mediadiensten, en conclusies van de Raad te verkrijgen over de verdere ontwikkeling van de internationale digitale strategie van de EU. Een conferentie In november staat in Kopenhagen een bijeenkomst over informatie-integriteit gepland.

De openbare raadpleging van de Commissie **over het Europees democratieschild,** die op 26 mei 2025 werd afgerond, leverde veel bijdragen op. Specifieke voorstellen omvatten:

De **Europese Radio-unie** (EBU) stelde voor het combineren van hoogwaardige mediacontent met technologische innovatie om de veerkracht van media te vergroten en de afhankelijkheid van externe technologie en infrastructuur te verminderen, waarbij het voorbeeld van A European Perspective wordt benadrukt.

De **Europese Federatie van Journalisten (EFJ)** riep dat journalistiek gezien wordt als **kritieke infrastructuur,** en dat er strategieën komen om te voorkomen dat er 'nieuwswoestijnen' ontstaan met schaarse toegang tot (lokaal) nieuws.

Het **Europees Partnerschap voor Democratie** (EPD), met 66 ondertekenaars, waaronder het African Digital Democracy Observatory (ADDO) en de African Fact-Checking Alliance (AFCA), riep op tot veilige havenbescherming voor onderzoekers die onlineplatforms en AI in het algemeen belang onderzoeken.
stelde voor om te investeren in alternatieve online platformmodellen om desinformatie en polarisatie te verminderen en om **de bescherming extern uit te breiden** naar kandidaat-lidstaten.

Een gezamenlijk standpunt In een resolutie die werd ondertekend door **Europese en internationale organisaties ,** waaronder het European Civic Forum, Transparency International EU, Balkan Civil Society Development Network (BCSDN), Association of Ukrainian Civic Initiatives en anderen, werd opgeroepen om in de volgende langetermijnbegroting van de EU (na 2027) de financiering voor het programma Burgers, Gelijkheid, Rechten en Waarden (CERV) te verhogen.

Het **Europees netwerk voor factcheckingstandaarden** (EFCSN) stelde een **Information Integrity Investment Fund (I3F)** voor om een gecoördineerde financieringsstrategie te faciliteren met robuuste governancemechanismen ter ondersteuning van factcheckers en ter verbetering van de informatie-integriteit.

Aanbevolen **door International IDEA** het opzetten van een tijdelijk **Europees ondersteuningscentrum om de integriteit van informatie** tijdens verkiezingen te beschermen, inclusief het volgen en monitoren van campagnes op sociale media.

Rol en positie van het Europees Parlement

Het parlement stemde om een speciale commissie voor het Europees Democratieschild (EUDS) op te richten, onder voorzitterschap van Nathalie Loiseau (Renew, Frankrijk), op 18 december 2024. Dit stelde het Parlement in staat zijn werkzaamheden te starten vóór de publicatie van het werkprogramma van de Commissie, voortbouwend op het werk van eerdere speciale commissies inzake buitenlandse inmenging (zie kader hieronder). In overeenstemming met artikel 213 Artikel 1 van het Reglement van het Europees Parlement bepaalt dat de termijn van de EUDS beperkt is tot 12 maanden, tenzij het Parlement deze verlengt.

Rol van eerdere speciale commissies inzake buitenlandse inmenging

De oprichting in 2020 van de eerste Speciale Commissie Buitenlandse Inmenging in alle Democratische Processen in de EU, inclusief desinformatie (INGE), droeg bij aan de toenemende aandacht van de EU voor FIMI. Toen het mandaat ervan in 2022 afliep, stelde het Parlement een opvolger in, ING2, die tot 2023 actief was. In resoluties die in maart 2022 werden aangenomen en juni 2023 Leden riepen respectievelijk op tot een gemeenschappelijke EU-strategie om buitenlandse inmenging en desinformatie aan te pakken. Naast de steun voor onafhankelijke media, factcheckers en onderzoekers, stelden de leden voor om de oprichting van een Europees centrum voor **informatie-integriteit** te overwegen als kenniscentrum om de operationele uitwisseling tussen lidstaten, EU-instellingen en EU-agentschappen te vergemakkelijken en te bevorderen.

In overeenstemming met haar mandaat zal de EUDS de maatregelen van de Commissie en de EDEO ter bestrijding van FIMI onderzoeken, en concrete oplossingen voorstellen om de weerbaarheid van de EU tegen hybride dreigingen en aanvallen te versterken en het juridische en institutionele kader van de EU te verbeteren. Door de vroege oprichting van de commissie is zij goed gepositioneerd om een proactieve rol te spelen in het stimuleren van het debat, waarbij andere commissies worden betrokken. (bijv. de Commissie interne markt en consumentenbescherming (IMCO) en de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE)), en met de Commissie en de EDEO, naast een breed scala aan deskundigen en belanghebbenden, waaronder maatschappelijke organisaties en mediawaakhonden. De debatten van de EUDS weerspiegelen het volledige politieke spectrum dat in het Parlement vertegenwoordigd is, en tijdens vergaderingen komen wereldwijde breuklijnen over bedreigingen voor de democratie en fundamentele rechten, waaronder de vrijheid van meningsuiting, naar voren.

Een EUDS- werkdocument, gepubliceerd op 29 april 2025, riep op tot het versterken van onafhankelijke media en het maatschappelijk middenveld, de verdediging tegen cyber- en hybride dreigingen, en het toevoegen van een externe dimensie aan het Europees Democratisch Schild, onder meer door EU-buurlanden, met name kandidaat-lidstaten, te helpen bij hun inspanningen om FIMI te bestrijden. Het stelde ook de oprichting voor van een nieuwe onafhankelijke structuur op EU-niveau, in lijn met de aanbevelingen van de vorige INGE- en ING2-commissies; een expertisecentrum voor de bestrijding van FIMI dat voortbouwt op bestaand werk van de Commissie, de EDEO en het Parlement. Het idee werd ook opgenomen in de resolutie van het Parlement van 2 april 2025. over de uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid. De EUDS-rapporteur zal blijven werken aan een initiatiefverslag (INI) met bevindingen, beleidsvoorstellen en aanbevelingen, dat in 2014 in de commissie zal worden gepresenteerd.

September 2025. Er wordt van de Commissie verwacht dat zij de aanbevelingen van het Parlement in haar desbetreffende mededeling, die aanvankelijk gepland stond voor het derde kwartaal van 2025, in aanmerking neemt . De commissie zal naar verwachting in november 2025 over het rapport stemmen. De definitieve stemming in de plenaire vergadering vindt naar verwachting plaats in januari 2026.

Op 7 mei 2025 nam het Parlement een resolutie aan over een vernieuwde langetermijnbegroting voor de Unie in een veranderende wereld, waarin de noodzaak werd benadrukt van voortdurende EU-begrotingssteun voor initiatieven met betrekking tot het Europees Democratisch Schild. De leden benadrukten het fundamentele belang van vrije, onafhankelijke en pluralistische media voor de veerkracht van Europa, 'die niet alleen de vrije informatiestroom waarborgen, maar ook een democratische mentaliteit, kritisch denken en geïnformeerde besluitvorming'.

Het Parlement onderstreepte tevens het belang van 'investeringen in onafhankelijke en onderzoeksjournalistiek, initiatieven voor feitencontrole, digitale en mediageletterdheid en kritisch denken om bescherming te bieden tegen desinformatie, manipulatie van buitenlandse informatie en inmenging in verkiezingen als onderdeel van het initiatief voor het Europees democratieschild en om zo de democratische veerkracht te garanderen'.

DISCLAIMER EN COPYRIGHT

Dit document is opgesteld voor en gericht aan de leden en medewerkers van het Europees Parlement als achtergrondmateriaal ter ondersteuning van hun parlementaire werkzaamheden. De inhoud van het document valt uitsluitend onder de verantwoordelijkheid van de auteur(s) en de hierin geuite meningen mogen niet worden beschouwd als een officieel standpunt van het Parlement.
Reproductie en vertaling voor niet-commerciële doeleinden zijn toegestaan, mits de bron wordt vermeld en het Europees Parlement vooraf op de hoogte wordt gesteld en een exemplaar ontvangt.
© Europese Unie, 2025.
eprs@ep.europa.eu (contact)
https://eprs.in.ep.europa.eu (intranet)
www.europarl.europa.eu/thinktank (internet)
http://epthinktank.eu (blog)